

Rola pierwszej lekcji w procesie nauki języków obcych

DOI: 10.47050/jows.2023.1.115-121

Słowa, które kierujemy do uczniów podczas pierwszych zajęć, mają szczególny wpływ na wzajemne zrozumienie, współpracę, stosowane strategie motywacyjne i nowe techniki – wszystko, co tak ważne w dalszej pracy. To właśnie od pierwszej lekcji (zarówno pierwszej w życiu uczniów, jak i pierwszej po wakacjach) często zależy przebieg dalszej nauki, dlatego tak istotne jest jej odpowiednie zaplanowanie i przygotowanie takich aktywności, które pozytywnie wpłyną na relacje między uczestnikami zajęć i na ich nastawienie do nauczanego przedmiotu.

Najlepszy sposób, żeby się zmotywować, to »spocić się«, dosłownie lub w przenośni” – to zdanie z książki *Mit motywacji* Jeffa Hadena (2019) podkreśla, że motywacja nie bierze się znikąd, lecz rodzi się w działaniu, jest aktywna. Sądzę, że takie podejście można z powodzeniem odnieść do procesu uczenia się języków obcych. Jeśli zapytamy, co sprawiło, że dani uczniowie trafili do naszej grupy, często się okaże, że u większości zadecydował przypadek. Zwłaszcza jeśli mówimy o uczniach początkujących, którzy rozpoczynają z nami swoją językową przygodę. Mógł to być jedyny język oferowany w danej klasie, ciekawość, chęć spróbowania czegoś nowego lub potrzeba związana z wyjazdem lub ze studiami. Nie powinniśmy zatem oczekiwać, że uczniowie rozpoczną naukę z określonym celem i silną motywacją (choć zdarzają się oczywiście wyjątki). To nauczyciel ma za zadanie pobudzać i pomagać utrzymywać chęć do pracy, a moment, który w pewnym stopniu determinuje jej poziom, to właśnie pierwsza lekcja. W mojej opinii, jest ona najważniejszym etapem w pracy nad językiem obcym, nie tylko z punktu widzenia językowego i kulturowego, lecz również pod względem relacji, jakie tworzą się między uczniami i między uczniami a nauczycielem. Podczas pierwszych zajęć uczniowie w pewnym sensie „testują” nauczyciela, sprawdzają jego granice i zachowania, które, ujawnione na pierwszych lekcjach, bardzo trudno zmienić na dalszym etapie nauki (Komorowska 2009).

Poznajmy się

Każdy zespół klasowy przechodzi trzy etapy procesu grupowego: formowanie, ścieranie się oraz normowanie (Kondrat 2020). Z racji tematyki artykułu skupię się na tym pierwszym, dotyczącym formacji nowo powstałych. Pierwsza lekcja to spotkanie obcych sobie osób, które jeszcze nie wiedzą, czego się po sobie spodziewać (Kondrat 2020). Ponieważ zarówno uczniowie, jak i nauczyciel poruszają się początkowo po omacku, potrzebują narzędzi ułatwiających wzajemne poznanie się i rozpoczęcie wspólnej drogi ku kolejnym etapom rozwoju grupy. Mówiąc o konkretnych narzędziach, mam na myśli ćwiczenia integrujące typu *ice breakers*, które mają na celu umożliwienie poznania się oraz wejścia w relacje kluczowe dla późniejszych interakcji (Verdy, Doan i Aribaut 2020). Co więcej, na podstawie własnego doświadczenia dydaktycznego sądzą, że tego typu ćwiczenia powinny być proponowane uczniom dość często. To właśnie dzięki nim grupa się integruje, lepiej się rozumie, a co za tym idzie – komunikacja i interakcja między jej członkami jest bardziej skuteczna. Dodatkowo dzięki tym ćwiczeniom możemy zapobiec wyizolowaniu z zespołu niektórych uczniów

DOROTA PADZIK

Instytut Romanistyki Uniwersytetu
Warszawskiego, L'atelier de français
w Warszawie, Les Zexperts FLE

(Verdy, Doan i Aribaut 2020). Element, który bardzo cenię w tego typu ćwiczeniach, to nauka słuchania drugiego człowieka oraz ciekawość, kim jest nasz rozmówca, co, niestety, nie zawsze jest dla uczniów łatwe czy intuicyjne. Żeby uczniowie prawdziwie się zintegrowali, musimy postawić na autentyczność rozmowy. W czasie jej trwania rozmówcy powinni zarówno mówić, jak i słuchać oraz mieć możliwość dzielenia się nie tylko wiedzą, ale także emocjami czy refleksjami, co przełoży się na ich rozwój (Kordziński 2016). W dalszej części artykułu przedstawię kilka propozycji ćwiczeń integrujących dla uczniów, których poziom pozwala na komunikację w języku obcym. Pierwotnie ćwiczenia te zostały przygotowane w języku francuskim, jednak na potrzeby artykułu będę podawać przykłady przetłumaczone na język polski, aby mogły one służyć jako inspiracja dla nauczycieli wszystkich języków.

ĆWICZENIE PIERWSZE: PRZEDSTAW SIĘ, UŻYWAJĄC TRZECH SŁÓW¹

1 Les Zexperts FLE 2017b.

Każdy uczeń losuje kartę z trzema słowami, np. „ketchup”, „science fiction”, „Rihanna”, i ma za zadanie powiedzieć coś o sobie, używając tych trzech wyrazów, np. *Jem tylko ketchup łagodny. / Kiedy byłem mały, uwielbiałem komiksy science fiction. / Uwielbiam piosenki Rihanny.* Poziom zaawansowania zdań zależy od poziomu zaawansowania uczniów. Jeśli grupa jest liczna, można ją podzielić na pary lub zespoły.

ĆWICZENIE DRUGIE: JAK SIĘ ZMIENIŁAM/ZMIENIŁEM²

2 Les Zexperts FLE 2020.

Uczniowie pracują w parach lub w małych grupach. Każdy losuje kartę z kategorią (np. jedzenie, podróże, ubrania, rodzina, marzenia) i otrzymuje tabelę z trzema rubrykami: przeszłość, teraźniejszość, przyszłość. Stosując technikę *think – pair – share*, uczniowie zaczynają od pracy indywidualnej i zastanawiają się, co mogą o sobie powiedzieć w związku z wylosowaną kategorią z uwzględnieniem różnych ram czasowych (informacje z różnych okresów mogą, ale nie muszą być ze sobą powiązane). Przykład dla kategorii „jedzenie”:

- ➔ Przeszłość: *Kiedy byłem mały, nie lubiłem mleka, a moja mama zawsze robiła mi zupełną mleczną na śniadanie.*
- ➔ Teraźniejszość: *Staram się zdrowo odżywiać, unikam słodczy, jem dużo owoców i warzyw.*
- ➔ Przyszłość: *W przyszłym tygodniu planuję pójść do nowej tajskiej restauracji w Warszawie.*

Po przygotowaniu wypowiedzi uczniowie rozmawiają w parach lub grupach, przedstawiając rezultaty swoich przemyśleń. Następnie możemy poprosić, aby każdy przedstawił jedną interesującą informację na temat rozmówcy.

ĆWICZENIE TRZECIE: CZY MOŻEMY WSPÓLNIE PODRÓŻOWAĆ?³

3 Les Zexperts FLE 2018.

Pierwotnie ćwiczenie to nie zostało stworzone jako *ice breaker*, ale świetnie się w tej roli sprawdzi, zwłaszcza po wakacjach. Uczniowie pracują w parach lub w trójkach. Każdy zespół otrzymuje zestaw zdjęć przedstawiających różne elementy związane mniej lub bardziej bezpośrednio z podróżami (pociąg, samolot, klapki, buty do wspinaczki górskiej, kartki pocztowe, telefon komórkowy, aparat, restauracja typu *fast food*). Uczestnicy zabawy dyskutują na temat swoich preferencji związanych z podróżami, porównują je i dzielą zdjęcia na dwie kategorie: to, co ich łączy, oraz to, co ich dzieli. Następnie na forum klasy wspólnie podejmują decyzję, czy mogliby wspólnie wyjechać na wakacje. Oczywiście swoje zdanie uzasadniają.

Wybór odpowiedniego ćwiczenia to tylko połowa sukcesu. Drugą jego częścią są przedstawione poniżej postawy i mechanizmy, dzięki którym ćwiczenia integrujące pozwolą uczniom w większym stopniu otworzyć się na drugiego człowieka.

Postawa nauczyciela w czasie ćwiczenia

Nauczyciel animuje ćwiczenia, swoją postawą pokazuje również, czego oczekuje od uczniów. Jeśli zatem nie przejawia zainteresowania tym, co mają do powiedzenia jego podopieczni, trudno będzie oczekiwać tego zainteresowania od nich samych. Bardzo często biorę udział

w aktywnościach przełamujących lody, ponieważ nauczyciel również należy do grupy i jest jej ważną częścią. Warto zatem dać się poznać naszym uczniom.

Zaciekawienie drugą osobą

Za każdym razem, kiedy proponuję uczniom ćwiczenie integracyjne wykonywane w parach lub w grupach, po chwili ich wspólnej dyskusji zadaję każdemu z nich pytanie: „Czego nowego/ciekawego dowiedziałaś się/dowiedziałeś się o...?”. To, co nowe i zaskakujące, pozytywnie wpływa na poziom zainteresowania uczniów (Komorowska 2021). Dzięki temu pytaniu uczniowie wracają myślami do tematu rozmowy i starają się przypomnieć sobie jakiś szczegół, który jest dla nich wyjątkowo ciekawy lub nowy, więc uczą się również aktywnego słuchania i zainteresowania drugą osobą. Pytanie o rozmówcę towarzyszy nam od pierwszej lekcji do końca semestru i bardzo często obserwuję, jak po kilku tygodniach nauki uczniowie w czasie wspólnej pracy wykazują większe i, co najważniejsze, naturalne zaciekawienie tym, co mówi ich kolega lub koleżanka. W czasie lekcji języka obcego trudno stworzyć sytuacje komunikacyjne, które byłyby identyczne z naturalnymi (Smuk 2009). Zaproponowanie i właściwe przeprowadzenie ćwiczeń integracyjnych jest jednak jednym z tych momentów, kiedy możemy być bardzo blisko autentycznej komunikacji. Nadrzędnym celem tego typu aktywności jest rzeczywiste poznanie drugiej osoby i wejście z nią w interakcję napędzaną ciekawością.

Podobieństwa i różnice

Proponując ćwiczenia typu *ice breaker*, warto wybrać te, które bazują na znalezieniu podobieństw i różnic między uczniami. Dzięki temu praca nie polega jedynie na przekazaniu informacji, ale także na interakcji, na skonfrontowaniu się z drugą osobą, co sprawia, że wykonywane zadanie jest bardziej dynamiczne, a uczniowie są bardziej zaangażowani i otwarci na rozmówcę.

Zmiany grup

Zmiana często wywołuje zaciekawienie (Komorowska 2021), dlatego w czasie wykonywania ćwiczeń integrujących warto zaproponować nawet kilkukrotną modyfikację grupy lub pary. Uczeń ma innego rozmówcę, a co za tym idzie – zmianie ulega perspektywa i tematyka dialogu (nawet jeśli motyw przewodni jest ten sam, fakt, że konwersujemy z inną osobą, sprawia, że dyskusja toczy się innym torem). Ciekawą techniką jest zatem wprowadzenie dwóch lub trzech zmian po wcześniejszym określeniu limitu czasu przewidzianego na jedną rozmowę.

Praca nad przekonaniami o języku

Często się zdarza, że rozpoczynając naukę języka, uczniowie mają już jakieś zdanie na jego temat. Pierwsza lekcja to moment, w którym mamy okazję skonfrontować się z tymi przekonaniami i pomóc uczniom je zweryfikować. Jako nauczycielka języka francuskiego bardzo często spotykam się ze stwierdzeniem, że jest to język wyjątkowo trudny, a nawet niemożliwy do nauczenia. Zazwyczaj takie myślenie nie jest poparte żadną konkretną wiedzą czy doświadczeniem, a jednak ma ogromny wpływ na zachowania uczniów oraz przekłada się na ich motywację do nauki (Dörnyei 2005). Jako nauczyciele mamy znaczny wpływ na kształtowanie przekonań na temat umiejętności i potencjału poznawczego uczniów (Smuk 2018), zatem na pierwszej lekcji mamy za zadanie stawić czoła nieprzychylnym opiniom, a jeśli jest to możliwe – stworzyć podwaliny do ich obalenia.

Zmiany przekonań możemy dokonać przez zaproponowanie skutecznych i aktywizujących ćwiczeń. Ważne, aby dały one uczniowi konkretne umiejętności i pozwoliły mu przejść od razu do produkcji, która jest bardzo skutecznym narzędziem sprzyjającym nauce języka (Róg 2018). Dzięki temu uczeń zobaczy, że już po pierwszym spotkaniu jest w stanie uczestniczyć w bardzo podstawowej rozmowie. Przyglądając się ćwiczeniom wprowadzającym

proponowanym przez podręczniki do języka francuskiego dla nauczyciela, niestety, trudno znaleźć aktywności skuteczne i motywujące do pracy. Pojawiają się np. zadania polegające na powtarzaniu grupowym lub indywidualnym słów *bonjour, au revoir, je m'appelle...*, a na dalszym etapie proponowane jest odegranie scenek z użyciem tych trzech fraz. Są to aktywności niezwykle ograniczające zaangażowanie, kreatywność i produkcję uczniów. Zaproponuję zatem dwa alternatywne ćwiczenia, za pomocą których uczniowie od razu poznają przydatne konstrukcje pozwalające im samodzielnie stworzyć zdania. Obie propozycje pochodzą z materiału *Pack premier cours A0* (Les Zexperts FLE 2017a).

SE PRÉSENTER

Przed zajęciami nauczyciel uzupełnia tabelę załączoną do ćwiczenia informacjami na swój temat (imię, narodowość, zawód, miejsce zamieszkania, znane mu języki).

W czasie zajęć nauczyciel przedstawia się uczniom, używając wcześniej przygotowanych zdań. W razie potrzeby do swojej prezentacji dodaje gesty lub rysunki, które ułatwiają zrozumienie jego wypowiedzi (np. mówiąc o miejscu zamieszkania, rysuje na tablicy dom, a wyliczając znane języki, wykonuje ręką gest mówienia). Zdania są wypowiedzane wolno i wyraźnie.

Następnie nauczyciel rozdaje uczniom (mogą pracować dwójkami lub w grupach) zdania, które wypowiedział. Każda sentencja jest rozcięta na dwie części – pierwsza to czasownik odmieniony w pierwszej osobie liczby pojedynczej, a druga to informacje wpisane uprzednio przez nauczyciela na jego temat, np.:

JE M'APPELLE	PIOTR
--------------	-------

Zadaniem uczniów jest połączenie obu części wszystkich zdań, aby odtworzyć usłyszaną wcześniej prezentację.

Po sprawdzeniu poprawności wykonania ćwiczenia uczniowie przechodzą do produkcji i przedstawienia siebie. Nauczyciel rozdaje im puste karteczki, na których wpisują informacje na swój temat. Następnie, używając znanych już czasowników i konstrukcji z kart oraz zapisanych informacji, przedstawiają się ustnie. Naturalne jest, że uczniowie nie znają jeszcze wszystkich słów, których chcieliby użyć (np. nazw zawodów, jeśli pracujemy z osobami dorosłymi). Nauczyciel zapisuje wtedy niezbędne wyrazy na tablicy.

Podczas tego ćwiczenia uczestnicy lekcji są cały czas aktywni, przechodzą przez kilka etapów, z których każdy opiera się na innej kompetencji (np. recepcja ustna, recepcja pisemna, produkcja ustna). Co więcej, po zajęciach uczniowie wychodzą z konkretnymi umiejętnościami, które nie polegają na pamięciowym odtworzeniu prostych i sztucznych dialogów, ale na stworzeniu własnych zdań na swój temat.

L'ALPHABET

Uczniowie pracują w grupach lub dwójkami. Otrzymują zestaw 26 liter alfabetu i 26 wyrazów, w których brakuje jednej, zawsze innej, litery. Słowa zostały wybrane tak, aby były bez problemu zrozumiałe, np. przypominają te w języku angielskim lub nawet polskim – *la littérature, le métro, le zoo, le yoga, la culture*.

Zadaniem uczniów jest uzupełnić wyrazy brakującymi literami. Zachęcamy, aby używali za każdym razem pełnego zdania *Je propose la lettre...* (Proponuję literę...). Możemy je zapisać na tablicy.

Po uzupełnieniu wszystkich wyrazów (w czasie trwania ćwiczenia poprawiamy ewentualne błędy wymowy) zapisujemy na tablicy lub rozdajemy kartki z czasownikiem *J'aime...* (w razie potrzeby możemy narysować serce lub gestem wyjaśnić znaczenie tego czasownika).

Uczniowie (w grupach lub indywidualnie) po kolei wybierają spośród 26 wyrazów to, co lubią, i układają zdania (*J'aime la littérature / J'aime le yoga*).

Dzięki temu ćwiczeniu uczniowie ponownie są cały czas aktywni, wypowiadają proste słowa, których znaczenie nie stanowi dla nich problemu. Widzą zatem, że ten „niezwykle trudny język” nie jest tak straszny, jak myśleli. Dwa proste, lecz bardzo aktywizujące ćwiczenia, mogą skutecznie pomóc nam zweryfikować wspomniane wcześniej przekonania uczniów.

Praca ze stereotypami

Pisząc o przekonaniach uczniów, nie sposób nie poruszyć tematu stereotypów. Jedną z wielu ról, jakie nauczyciel odgrywa na zajęciach języka obcego, jest rola pośrednika kulturowego (Gębal 2019), który ma za zadanie przekazać wiedzę na temat danej kultury oraz języka (Mihułka 2009), pomóc zrozumieć stereotypy i uprzedzenia (Gębal 2019) oraz wesprzeć uczniów w rozwijaniu ich otwartości, tolerancji, świadomości różnic i w tworzeniu dialogu międzykulturowego (Róg 2017). Jest to szczególnie ważne w czasach prawie nieograniczonej mobilności i powszechnego dostępu do informacji. Pracę nad kompetencjami (inter)kulturowymi uczniów warto rozpocząć już w czasie pierwszego spotkania. Ponownie odwołując się do podręczników do nauki języka francuskiego, obserwuję niewystarczającą liczbę różnorodnych materiałów, które przedstawiałyby kulturę frankofońską. Na pierwszych stronach książek przeznaczonych dla poziomu A1 znajdziemy przede wszystkim zdjęcia wieży Eiffla, croissantów czy nawet stereotypowych beretów. Zachęcam więc do refleksji na temat tego, co i jak chcemy przekazać uczniom na temat kultury nauczanego języka. Poniżej podaję kilka propozycji ćwiczeń (na przykładzie kultury frankofońskiej), które już na pierwszej lekcji pozwolą nam wykorzystać treści kulturowe.

- ➔ Wykorzystanie nazw sklepów, marek i skrótowców do treningu wymowy, np. Auchan, Citroën, le Petit Marseillais, TGV, RATP – słowom towarzyszą logo lub zdjęcia produktu, aby uczniowie mogli skojarzyć i (lub) dowiedzieć się, co reprezentuje wypowiedziany wyraz. To ćwiczenie często wywołuje w grupie wesołość, kiedy wszyscy nagle zdają sobie sprawę, że ich dotychczasowa wymowa nie ma nic wspólnego z tą poprawną.
- ➔ Praca z zapowiedzią serialu emitowanego na platformie streamingowej Netflix *Emily w Paryżu*, który jest przepełniony stereotypami zarówno na temat Paryża i Francuzów, jak i na temat Amerykanów. Ciekawym ćwiczeniem, jakie możemy zaproponować uczniom, jest wspólne obejrzenie zwiastuna i poproszenie ich o zanotowanie pięciu najbardziej według nich stereotypowych elementów. Może się to stać przyczynkiem do dyskusji na temat tego, skąd te stereotypy się wzięły i czy mają swoje odzwierciedlenie w rzeczywistości. Uwrażliwienie uczniów na wszechobecność klisz również jest ważnym elementem rozwijania kompetencji interkulturowej. (Uwaga: po zaproponowaniu tego zadania osobom, które dopiero zaczynają naukę języka, ćwiczenie i dyskusja odbywają się oczywiście w języku polskim lub w języku znanym wszystkim uczniom).
- ➔ Gra Siedem rodzin stworzona przez Tiphanie Montus, autorkę strony internetowej MondoLingo, składa się ona z kart tworzących tzw. rodziny (rodzina to karty odnoszące się do jednego z państw frankofońskich, np. do Belgii). Każda z nich obejmuje sześć kategorii: flaga, stolica, kontynent, waluta, narodowość i mapa. Tasujemy talię i rozdajemy każdemu uczestnikowi zabawy sześć dowolnych kart. Uczniowie mają za zadanie skompletować całą rodzinę, rozmawiając z innymi, zadając im pytanie: „Czy masz (np. flagę Kanady)?” i wymieniając się kartami. Osoba, która skompletuje najwięcej rodzin, wygrywa.

Podsumowanie

Pierwsza lekcja języka obcego to coś więcej niż rozgrzewka przed maratonem, jaki czeka uczniów w ciągu semestru. Podczas jej trwania każdy chce się zorientować, kto mu będzie towarzyszył w długiej i pełnej przygód podróży zwanej nauką języka. Gdybym miała sformułować kilka nadrzędnych celów pierwszej lekcji, brzmiałyby one następująco:

- ➔ Wyposażenie uczniów w nowe, konkretne umiejętności.
- ➔ Ułatwienie grupie wzajemnego poznania się.

- ➔ Określenie (niekoniecznie eksplicytnie) relacji i zasad panujących w grupie.
- ➔ Wzbudzenie zainteresowania i wywołanie zaciekawienia kolejną lekcją.
- ➔ Rozpoczęcie pracy nad rozwijaniem postawy otwartości i tolerancji wśród uczniów (na płaszczyźnie zarówno relacyjnej, jak i kulturowej).

Nie zapominajmy, że możliwość ich osiągnięcia zależy od wielu czynników: długości lekcji, liczebności grupy czy poziomu językowego zaawansowania uczniów. Warto jednak zwrócić uwagę na istotę tego pierwszego spotkania i wybrać te cele, które odpowiadają naszej wizji lekcji oraz naszemu podejściu dydaktycznemu.

BIBLIOGRAFIA

- ➔ Dörnyei, Z. (2005), *The Psychology of the Language Learner. Individual Differences in Second Language Acquisition*, Mahwah: Lawrence Erlbaum.
- ➔ Gębał, P.E. (2019), *Dydaktyka języków obcych. Wprowadzenie*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- ➔ Haden, J. (2019), *Mit motywacji*, Warszawa: Wydawnictwo Marginesy.
- ➔ Komorowska, H. (2009), *Interakcje i komunikacja w nauce języka obcego. Trudności dyscyplinarne i sposoby radzenia sobie z nimi*, [w:] H. Komorowska (red.), *Skuteczna nauka języka obcego. Struktura i przebieg zajęć językowych*, Warszawa: Wydawnictwo Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli.
- ➔ Komorowska, H. (2021), *Jak nie zniechęcić oceną, a zainteresować nauką? Kilka uwag dla początkujących nauczycieli*, „Języki Obce w Szkole”, nr 2, s. 61–68.
- ➔ Kondrat, D. (2020), *Aktywizowanie grupy*, „Języki Obce w Szkole”, nr 2, s. 87–91.
- ➔ Kordziński, J. (2016), *Szkoła dialogu czyli o narzędziach w pracy nauczyciela opartych na aktywnej komunikacji z uczniem*, Warszawa: Wolters Kluwer.
- ➔ Miłułka, K. (2009), *Mediator interkulturowy – nowa rola nauczyciela języków obcych*, [w:] M. Pawlak, A. Mystkowska-Wiertelak, A. Pietrzykowska (red.), *Nauczyciel języków obcych dziś i jutro*, Poznań–Kalisz: Polskie Towarzystwo Neofilologiczne.
- ➔ Róg, T. (2017), *Zestawy materiałów dla nauczycieli szkół ćwiczeń – języki obce: Zestaw 10: Kompetencja interkulturowa*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji.
- ➔ Róg, T. (2018), *Kreatywność a skuteczne nauczanie języków obcych*, „Języki Obce w Szkole”, nr 3, s. 93–98.
- ➔ Smuk, M. (2009), *Autentyczność w glottodydaktyce w perspektywie badawczej*, „Neofilolog”, nr 33, s. 123–132.
- ➔ Smuk, M. (2018), *Przekonania hamulcem innowacyjnego myślenia*, „Nefilolog”, nr 50, s. 29–43.
- ➔ Verdy, J., Doan, V.B.K., Aribaut, G. (2020), *L'activité brise-glace en formation à distance*, Montréal: Université de Montréal.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

- ➔ Les Zexperts FLE (2017a), *Pack premier cours A0*, <bit.ly/3Vfk4yz>, [dostęp: 7.08.2022].
- ➔ Les Zexperts FLE (2017b), *VOCALIF A1-A2: la présentation*, <bit.ly/3UQCRjH>, [dostęp: 7.08.2022].
- ➔ Les Zexperts FLE (2018), *VOCALIF A1-A2: voyage et tourisme*, <bit.ly/3EgFLqQ>, [dostęp: 7.08.2022].
- ➔ Les Zexperts FLE (2020), *Comment ai-je évolué?*, <bit.ly/3EppWy9>, [dostęp: 7.08.2022].
- ➔ Montus, T. (2017), *7 familles – Pays francophones*, <bit.ly/3tR5T6R>, [dostęp: 7.08.2022].

DOROTA PADZIK Absolwentka Instytutu Romanistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Swój nauczycielski warsztat doskonaliła na Uniwersytetach w Besançon oraz Louvain-la-Neuve. Prowadzi zajęcia ze studentami Instytutu Romanistyki UW oraz pracuje jako nauczycielka języka francuskiego w szkole L'atelier de français w Warszawie, w której pełni również funkcję metodyka szkoły. Pracuje z młodzieżą licealną i uczniami dorosłymi. Jest również członkinią zespołu Les Zexperts FLE, z którym opracowuje materiały dydaktyczne do nauki języka francuskiego oraz przygotowuje szkolenia dla nauczycieli.